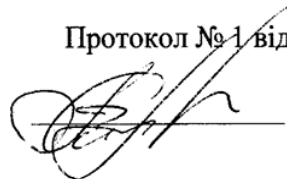

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

ПОГОДЖЕНО
Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.
Завідувач кафедри
проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Історія вчень про державу і право нового
та новітнього часу»**

Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право
Освітній ступінь – бакалавр
Форма навчання – денна
Форма підсумкового контролю – залік

2020–2021 навчальний рік

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського

Кафедра права, філософії та політології

ПОГОДЖЕНО
Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.
Завідувач кафедри
проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу»

Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право
Освітній ступінь – бакалавр
Форма навчання – денна
Форма підсумкового контролю – залік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології.

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 року.

Розробник: Єфремова Олена Петрівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, філософії та політології Навчально – наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського, НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

Мова навчання – українська.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна Рік підготовки: 4 Семестри: 8 Кількість кредитів ECTS: 3	Загальна кількість годин: 90 Шифр та назва спеціальності: – 08 Право Галузь знань - 081 Право Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 28 Практичні: 24 Самостійна робота: 38 Вид контролю: залік

Навчальний курс «Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу» розрахований на студентів закладів вищої освіти правових спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Знання, отримані під час вивчення дисципліни «Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу» мають послужити формуванню власного юридичного світогляду майбутніх юристів; закласти фундамент розумінню закономірностей та особливостей виникнення права і закону. Предмет дисципліни «Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу» охоплює політичні явища в їх взаємозв'язку з правовими.

Після завершення вивчення дисципліни «Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу» отримані студентом знання, вміння та навички будуть необхідні для засвоєння навчального матеріалу з предметів «Історія вчень про державу та право», «Теорії держави і права», «Історії держави і права України», «Історії держави і права зарубіжних країн», «Юридичної деонтології» як фундаментальної та професійно орієнтована дисципліна.

Програма навчальної дисципліни складається з 3-х кредитних модулів:

Модуль I

Тема №1: Політичні та правові вчення епохи Відродження та Реформації

Тема №2: Політичні та правові вчення Нового часу.

Модуль II

Тема №3: Вчення про державу і право західноєвропейського просвітництва XVIII ст. та періоду боротьби за незалежність США

Тема №4: Вчення про державу і право в Європі кінця XVIII — першої половини XIX ст.

Модуль III

Тема №5: Основні напрямки європейських політико-правових концепцій другої половини XIX ст.

Тема №6: Політико-правові вчення Європи XX ст.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу» є надання студентам необхідних знань щодо формування і розуміння цінностей держави і права на різних історичних етапах, а саме нового та новітнього часу, ознайомити з історичним корінням політико-правових ідей; дати змогу зрозуміти, як утверджувалось верховенство права, які теорії про походження держави, суверенітету, прав і свободи людини існували за часів нового та новітнього часу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу» є:

- дати змогу студентам оволодіти історичним досвідом людства з проблем держави і правотворення; пов'язати історичну традицію із сучасністю;

- зпрогнозувати та змодельовати перспективу реалізації політико-правових концепцій;
- установити зв'язок між ідеями мислителів давнього часу і подіями, які відбуваються в наші дні в державотворчому процесі.

2.ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Студенти повинні сформувати необхідні загальні та професійні компетентності відповідно до вимог освітньої програми:

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово
ЗК9	Здатність працювати в команді.
ЗК10.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК11.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК14.	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності
СК1.	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
СК2.	Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.
СК3.	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
СК4.	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

Бакалавр повинен знати:

- науково обґрунтовані і концептуально оформлені ідеї та погляди мислителів на державу і право, які склалися і розвинулися протягом всієї
- історії людської цивілізації; правову термінологію;
- концепції, теорії і доктрини, які в логічно-понятійній формі відображають історичний процес поглибленого пізнання державно-правових явищ.

вміти:

- за допомогою впровадження отриманих знань та понятійно категоріального апарату з'ясувати питання походження держави і права, їх типологію, правові форми діяльності, основні принципи побудови державного правління, устрою та політичного режиму, особливості правових систем,
- визначати соціальне призначення держави і права, встановлювати співвідношення права й держави, права й закону, держави й індивіда.

3. Короткий зміст дисципліни.

Тема №1: „Політичні та правові вчення епохи Відродження та Реформації”

1. Ранньобуржуазна державно-правова концепція обґрунтування абсолютизму Ніколо Макіавеллі.
2. Політико-правові погляди Жана Бодена
3. Суть та значення процесу Реформації. Головні представники Реформації та Контрреформації.
4. Політико-правова основа утопічного соціалізму у працях Томаса Мора та Томазо Кампанелли.
5. Розвиток утопічного соціалізму та комунізму у XVIII – XIX ст.
6. Політико-правові вчення українських мислителів доби Відродження.

Тема №2: „Політичні та правові вчення Нового часу”

1. Політико-правові вчення Гуго Гроція та Бенедикта Спінози.
2. Політико-правові погляди Томаса Гоббса, Джона Локка та Девіда Юма.
3. Політико-правові погляди в Україні за часів Гетьманщини.

Тема №3: „Вчення про державу і право західноєвропейського просвітництва XVIII ст. та періоду боротьби за незалежність США”

1. Політико-правові ідеї представників французького Просвітництва: Вольтера, Шарля-Луї Монтеск'є та Жан-Жака Руссо, Дені Дідро, Поля-Анрі Гольбаха та Клода-Адріана Гельвеція.
2. Політико-правові ідеї періоду Французької буржуазної революції 1789-1794 рр.
3. Вчення про державу і право у працях Джамбаттіста Віко та Чезаре Беккарія.
4. Політико-правова думка США в період боротьби за незалежність: Бенджамін Франклін, Томас Пейн, Томас Джефферсон Джон Адамс, Александр Гамільтон і Джеймс Медісон.
5. Демократичний напрямок Просвітництва в Україні у працях Якова Козельського та Григорія Сковороди.

Тема №4: „Вчення про державу і право в Європі кінця XVIII — першої половини XIX ст.”

1. Політико-правові погляди Іммануїла Канта.
2. Політико-правові погляди Йогана-Готліба Фіхте
3. Політико-правове вчення Георга Гегеля
4. Політико-правові вчення представників історичної школи права
5. Політико-правова думка представників лібералізму у Франції та Англії
6. Доктрина позитивізму Огюста Конта.

Тема №5: „Основні напрямки європейських політико-правових концепцій другої половини XIX ст.”

1. Загальна характеристика правових теорій в Західній Європі у другій половині XIX ст.
2. Суть та зміст комуністичної державно-правової доктрини.
3. Сутність та значення теорій природного права.
4. Антидемократична теорія Фрідріха Ніцше.
5. Представники ліберального та демократичного напрямків політичної та правової думки в Україні

Тема №6: „Політико-правові вчення Європи XX ст.”

1. Суть і зміст позитивістського нормативізму.
2. Правова доктрина солідаризму.
3. Політико-правові погляди представників психологічної школи права.
4. Політико-правова доктрина школи „вільного права”.
5. Теорії елітаризму Вільфредо Парето та Гаetano Моски.

6. Політико-правова думка XX ст. в Україні: зміст, етапи, значення.

4. Організація навчання.

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. .					
1	Політичні та правові вчення епохи Відродження та Реформації	14	4	4	6
2	Політичні та правові вчення Нового часу.	14	4	4	6
	Всього за модуль 1	28	8	8	12
Модуль 2					
3	Вчення про державу і право західноєвропейського просвітництва XVIII ст. та періоду боротьби за незалежність США	15	5	4	6
4	Вчення про державу і право в Європі кінця XVIII — першої половини XIX ст.	15	5	4	6
	Всього за модуль 2	30	10	8	12
Модуль 3.					
5	Основні напрямки європейських політико-правових концепцій другої половини XIX ст.	15	5	4	6
6	Політико-правові вчення Європи XX ст.	17	5	4	8
	Всього за модуль 3	32	10	8	14
Разом за курс		90	28	24	38

5. Тематика практичних занять.

Семінарське заняття по темі №1: „Політичні та правові вчення епохи Відродження та Реформації”

1. Ранньобуржуазна державно-правова концепція обґрунтування абсолютизму Ніколо Макіавеллі.
2. Політико-правові погляди Жана Бодена
3. Суть та значення процесу Реформації. Головні представники Реформації та Контрреформації.
4. Політико-правова основа утопічного соціалізму у працях Томаса Мора та Томасо Кампанелли.
5. Розвиток утопічного соціалізму та комунізму у XVIII – XIX ст.
6. Політико-правові вчення українських мислителів доби Відродження.

Семінарське заняття по темі №2: „Політичні та правові вчення Нового часу”

1. Політико-правові вчення Гуго Гроція та Бенедикта Спінози.

2. Політико-правові погляди Томаса Гоббса, Джона Локка та Девіда Юма.
3. Політико-правові погляди в Україні за часів Гетьманщини.

Семінарське заняття по темі №3: „Вчення про державу і право західноєвропейського просвітництва XVIII ст. та періоду боротьби за незалежність США”

1. Політико-правові ідеї представників французького Просвітництва: Вольтера, Шарля-Луї Монтеск'є та Жан-Жака Руссо, Дені Дідро, Поля-Анрі Гольбаха та Клода-Адріана Гельвеція.
2. Політико-правові ідеї періоду Французької буржуазної революції 1789-1794 рр.
3. Вчення про державу і право у працях Джамбаттіста Віко та Чезаре Беккарія.
4. Політико-правова думка США в період боротьби за незалежність: Бенджамін Франклін, Томас Пейн, Томас Джефферсон Джон Адамс, Александр Гамільтон і Джеймс Медісон.
5. Демократичний напрямок Просвітництва в Україні у працях Якова Козельського та Григорія Сковороди.

Семінарське заняття по темі №4: „Вчення про державу і право в Європі кінця XVIII — першої половини XIX ст.”

1. Політико-правові погляди Іммануїла Канта.
2. Політико-правові погляди Йогана-Готліба Фіхте
3. Політико-правове вчення Георга Гегеля
4. Політико-правові вчення представників історичної школи права
5. Політико-правова думка представників лібералізму у Франції та Англії
6. Доктрина позитивізму Огюста Конта.

Семінарське заняття по темі №5: „Основні напрямки європейських політико-правових концепцій другої половини XIX ст.”

1. Загальна характеристика правових теорій в Західній Європі у другій половині XIX ст.
2. Суть та зміст комуністичної державно-правової доктрини.
3. Сутність та значення теорій природного права.
4. Антидемократична теорія Фрідріха Ніцше.
5. Представники ліберального та демократичного напрямків політичної та правової думки в Україні

Семінарське заняття по темі №6: „Політико-правові вчення Європи XX ст.”

1. Суть і зміст позитивістського нормативізму.
2. Правова доктрина солідаризму.
3. Політико-правові погляди представників психологічної школи права.
4. Політико-правова доктрина школи „вільного права”.
5. Теорії елітаризму Вільфредо Парето та Гаєтано Моски.
6. Політико-правова думка XX ст. в Україні: зміст, етапи, значення.

6. Завдання для самостійної роботи.

Студенти виконують реферативні завдання (презентації) або міні-дослідження (есе) з обраної проблематики за погодженням із викладачем.

Теми презентацій (самостійна робота)

Модуль I

1. Державно-правові концепції Західної Європи.
2. Формування та розвиток мусульманської правової думки.

3. Державна та правова думка Київської Русі
4. Проаналізуйте державно-правові концепції Західної Європи.
5. Проаналізуйте формування та розвиток мусульманської правової думки.
6. Проаналізуйте зародження політико-правової думки в Київській Русі..
7. Суспільний та моральний ідеал Просвітництва.
8. Вчення про державу та право італійського Просвітництва.
9. Природно-правові вчення Німеччини.
10. Політико-правові вчення в США періоду боротьби за незалежність.

Модуль II

11. Проаналізуйте суспільний та моральний ідеал Просвітництва.
12. Проаналізуйте вчення про державу та право італійського Просвітництва.
13. Проаналізуйте природно-правові вчення Німеччини.
14. Проаналізуйте політико-правові вчення в США періоду боротьби за незалежність.
15. Політико-правові концепції представників німецької філософської школи.
16. Історична школа права. Густав Гуго – засновник історичної школи права ("Підручник природного права як філософії позитивного права, а саме приватного права").
17. Основні напрями західноєвропейської політико-юридичної думки.
18. Проаналізуйте політико-правові концепції представників німецької філософської школи.
19. Проаналізуйте розвиток історичної школи права. Густав Гуго – засновник історичної школи права ("Підручник природного права як філософії позитивного права, а саме приватного права").

Модуль III

20. Проаналізуйте основні напрями західноєвропейської політико-юридичної думки.
21. Від Московського царства до Російської імперії: розвиток державно-правової думки ХУІІ–ХУІІІ ст.
22. Тенденції розвитку державно-правової думки в Російській імперії першої половини ХІХ ст.
23. Вчення про державу та право в Росії у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
24. Проаналізуйте розвиток державно-правової думки від Московського царства до Російської імперії у ХVІІ–ХVІІІ ст.
25. Проаналізуйте розвиток державно-правової думки в Російській імперії першої половини ХІХ ст. .
26. Напрями розвитку державно-правової думки в Україні (ХVІ–ХVІІІ ст.). 2. Гадяцький договір 1658 року – важливий етап в українському державотворчому процесі. 3. Державно-правова думка в Україні ХІХ ст.
27. Державно-правові концепції в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. 5. Історіософія М. Грушевського.
28. Державно-правова думка в Україні ХІХ ст. 4
29. Державно-правові концепції в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.
30. Історіософія М. Грушевського.

7. Політика дисципліни та оцінювання

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;

- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується юридичною термінологією.

Студент може отримати **4 бали** (“добре”), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання, не всі основні проблеми визначені чітко, не розкриті досить повно та ґрунтовно; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується юридичною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.

Студент може отримати **3 бали** (“задовільно”), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного.

Студент може отримати **2 бали** (“незадовільно”), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується юридичною термінологією.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання (аналіз запропонованої практичної ситуації з точки зору застосування норм права, складання власного варіанту її вирішення) на практичних заняттях, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання заліку (V семестр) та оцінюється за такими критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість правового аналізу конкретної теми з точки зору їх відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент може отримати **5 балів** (“відмінно”) або «зараховано», якщо завдання виконане ним повністю, є комунікативно орієнтованим, відповідає вимогам поетапного формування навичок і вмінь та принципам навчання ІМ, відбиває специфіку навчання правового матеріалу, демонструє володіння студентом юридичною термінологією. За розробку, що в основному відповідає вимогам, виконане повністю, проте має незначні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, невелику кількість термінологічних помилок, що не перешкоджають розумінню змісту, він може отримати **4 бали** (“добре”) або «зараховано». Практичне завдання, яке виконане частково, має серйозні порушення логіки поетапного формування навичок і вмінь, містить значну кількість помилок, оцінюється **3 балами** (“задовільно”) або «зараховано». Завдання, яке майже чи повністю не відповідає встановленим викладачем вимогам, демонструє недоречне вживання методичних термінів, оцінюється **0-2 балами** (“незадовільно”) або «незараховано».

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дефлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

8.Розподіл балів за рейтинговою системою

№	Назва теми	Всього балів	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Контрольна робота	Самостійна робота
Модуль 1 . .						
1	Політичні та правові вчення епохи Відродження та Реформації	12	10	1		1
2	Політичні та правові вчення Нового часу.	12	10	1		1
	Всього за модуль 1	24	20	2		2
Модуль 2						
3	Вчення про державу і право західноєвропейського просвітництва XVIII ст. та періоду боротьби за незалежність США	12	10	1		1
4	Вчення про державу і право в Європі кінця XVIII — першої половини XIX ст.	12	10	1		1

	Всього за модуль 2	24	20	2		2
	Модуль 3.					
5	Основні напрямки європейських політико-правових концепцій другої половини ХІХ ст.	12	10	1		1
6	Політико-правові вчення Європи ХХ ст.	15	10	1	3	1
	Всього за модуль 3	27	20	2	3	2
	Разом за курс	75	60	6	3	6

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	6	До 10	до 60
Індивідуальне завдання (презентації)	6	1	до 6
Самостійна робота: вирішення практичних ситуацій; складання процесуальних документів; науковий проект ¹	6	1	до 6
Підсумкова контрольна робота	1	3	до 3
Усього			до 75
Залік:			до 25
Разом:			до 100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Перелік питань до заліку.

1. . Державно-правові погляди Івана Вишенського.

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.

2. Політико-правові ідеї І. С. Пересвєтова.
3. Політичні і правові погляди Ніколо Макіавеллі.
4. Нікколо Макіавеллі про форми державного правління – республіку і монархію.
5. Теорія суверенітету держави Жана Бодена.
6. Політичні та правові ідеї Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Жан Кальвін).
7. Утопічний соціалізм Томаса Мора і його державно-правові ідеї.
8. Утопічний соціалізм Томазо Кампанелли і його погляди на організацію державної влади.
9. Вчення Гуго Гроція про державу і право.
10. Політичні та правові погляди Бенедикта Спінози.
11. Вчення Томаса Гоббса про державу і право.
12. Політичні та правові погляди Дж. Лільберна.
13. Утопічний соціалізм Дж. Уінстенлі та його державно-правові ідеї.
14. Вчення Дж. Локка про державу і право.
15. Політико-правові погляди Юрія Крижанича.
16. Обґрунтування абсолютизму у творах Феофана Прокоповича.
17. Політико-правові погляди В. Н. Татищева.
18. Політична програма І. Т. Посошкова.
19. Правові ідеї Чезаре Беккарія.
20. Політичні і правові погляди Вольтера.
21. Вчення Шарля Монтеск'є про політичну свободу і фактори, що впливають на характер законів.
22. Теорія розподілу влад Ш. Монтеск'є.
23. Політичні та правові погляди французьких матеріалістів XVIII ст. (Дідро, Гельвецій, Гольбах).
24. Вчення Ж.-Ж. Руссо про три ступені нерівності між людьми і походження держави.
25. Теорія народного суверенітету Ж.-Ж. Руссо.
26. Ідеї утопічного соціалізму в “Заповіті” Жана Мельє.
27. Державно-правові ідеї яacobінців (Робесп'єр, Марат).
28. Політико-правові ідеї Т. Пейна.
29. Політичні погляди Т. Джефферсона.
30. Політико-правові погляди А. Гамільтона.
31. Погляди С. Ю. Десницького на державу і право.
32. Політико-правові погляди Г. С. Сковороди.
33. Політико-правові погляди Я. П. Козельського.
34. Погляди О. М. Радищева на державу і право.
35. Історична школа права в Німеччині (Гуго, Савіньї, Пухта).
36. Вчення І. Канта про державу і право.
37. Вчення Ф. Гегеля про державу і право.
38. Політико-правові ідеї буржуазного лібералізму Б. Костана.
39. Політико-правові ідеї буржуазного лібералізму Ієремії Бентама.
40. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї К. А. Сен-Сімона.
41. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї Ш. Фур'є.
42. Утопічний соціалізм і державно-правові ідеї Р. Оуена.
43. Погляди Огюста Конта на державу і право.
44. Політико-правові погляди слов'янофілів і западників (Б. М. Чичерін).
45. Конституційні проекти М. Муравйова.
46. Політико-правові ідеї у проекті П. Пестеля “Руська правда”.
47. Політико-правові ідеї М. М. Сперанського.
48. Погляди А. І. Герцена на державу і право.
49. Вчення М. Г. Чернишевського про державу і право.
50. Політичні та правові погляди Т. Г. Шевченка.
51. Політичні та правові погляди М. П. Драгоманова.

52. Вчення І. Я. Франка про державу і право.
53. Соціалістичні ідеї І. Я. Франка.
54. Політичні та правові погляди Лесі Українки.
55. Формування марксистської політико-правової теорії.
56. Питання держави і права в “Маніфесті комуністичної партії” К. Маркса і Ф. Енгельса.
57. Анархістська концепція держави і права М. Штірнера.
58. Анархістська теорія держави і права П. Прудона, його проект соціальних реформ.
59. Анархістська теорія держави і права М. Бакуніна. Полеміка з марксистами.
60. Вчення Р. Ієрінга про державу і право.
61. Політико-правова концепція Ф. Ніцше.
62. Зародження і розвиток анархізму. Ідея ліквідації держави та абсолютної свободи особи.
63. Політико-правові погляди М. Грушевського.
64. Теорія соціальних функцій і корпоративної держави Л. Дюгі.
65. Нормативістська теорія Г. Кельзена і його вчення про державу.
66. Психологічна теорія права Л. Петражицького.
67. Соціологічна теорія права Є. Ерліха.
68. Сучасні теорії природного права.
69. Політико-правова ідеологія фашизму.
70. Політико-правові ідеї М. Ганді.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Методичне забезпечення:

1. Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу. Робоча програма для студентів спеціальності -08 Право, за освітнім рівнем – 081 право.
2. Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу. Методичні рекомендації до семінарських занять для студентів спеціальності -08 Право, за освітнім рівнем – 081 право.
3. Історія вчень про державу і право нового та новітнього часу. Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності -08 Право, за освітнім рівнем – 081 право.

Основна література

1. История политических и правовых учений. Учебник для вузов / под редакцией докт. юрид. наук, профессора О. Э. Лейста. М.: Издательство «Зерцало», 2016. 568 с.
2. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / под общ. ред. акад. РАН, д. ю. н., проф. В. С. Нерсесянца. 4-е изд., перераб. и доп. М.: Норма, 2016. 944 с.
3. Історія вчень про державу і право: навчальне видання / О. І. Осауленко, А. О. Осауленко, В. К. Гіжевський. К. : ФОП Ліпкан О.С., 2015. 196 с.
4. Історія вчень про державу і право: підручник / за ред. проф. Г. Г. Демиденка, проф. О. В. Петришина. Х.: Право, 2019. 256 с.
5. Козлихин И.Ю. История политических и правовых учений. Новое время: от Макиавелли до Канта. Курс лекций. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2015. – 384 с.
6. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право: навч. посібник. 4-те вид., доповн., у 2-х част. Київ: Алерта, 2015. 416 с.
7. Мироненко О.М., Горбатенко В.П. Історія вчень про державу та право: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2016. 456 с.
8. Мірошниченко М.І., Мірошниченко В.І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2017. – 224 с.
9. Трофанчук Г.І. Історія вчень про державу та право: Навч. Посіб. К.: Магістр – XXI сторіччя, 2015. – 256 с.

10. Шульженко Ф.П. Історія політичних і правових вчень. К.: Юрінком Інтер, 2015. 464 с.
11. Шульженко Ф.П., Андрусак Т.Г. Історія політичних і правових вчень: Навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2015. 304 с.

Додаткові джерела

12. Абашнік В.О. Ганс Кельзен про юридичний позитивізм. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 9-1. С. 4-6.
13. Гройсберг А.И. Развитие теории суверенитета Ж.-Ж.Руссо в годы Французской буржуазной революции. *Вестник Пермского университета. Серия: Юридические науки*. 2015. Выпуск 1 (27). URL: <http://www.jurvestnik.psu.ru/index.php/ru/vypusk-1-27-2016?id=2136>.
14. Дергунова О. І. Джерела впливу психологічної теорії у сучасній юриспруденції. *Форум права*. 2017. № 4. С. 73–79.
15. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В.П. Малахова. – Москва: Академический Проект, 2015. 414 с.
16. Кравченко С.І. Концепція права Л. Фуллера: основоположні елементи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право»*. 2014. Випуск 29. Том 1. С. 24-27.
17. Крестовская Н.Н., Цвиркун А.Ф. История политических и правовых учений. – Х.: ООО «Одиссей», 2015. – 448 с.
18. Мельник М. О. Школа правового реалізму: пошук балансу між визначеністю норм писаного права і судовою дискрецією. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2018. Т. 2. С. 44-48.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm> – Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія.
2. <http://www.lawbook.by.ru/> - Бібліотека юриста.
3. <http://www.lib.ua-ru.net/index.html> - Веда – електронна бібліотека.
4. <http://www.lsl.lviv.ua/> - Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника.
5. <http://www.library.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.
6. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
7. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> - каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України.
8. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу.
9. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України.
10. <http://www.nbuv.gov.ua/db/ref.html> - реферативна база даних НБУ ім. В.І.Вернадського (включаючи юридичні науки).